

Циклова комісія журналістики

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**«Воснна тематика у контексті сучасної видавничої справи
(на прикладі робіт Михайла Ухмана)»**

Виконала: студентка 4 курсу,
групи В-41
спеціальності 061 «Журналістика»
ОП «Видавнича справа та редагування»
Колодій Уляна Леонідівна
Науковий керівник:
Бездіжа Алла Анатоліївна
Рецензент:
Капітан Владислава Сергіївна
Оцінка 5 (відмінно)

**Колодій У. Л. Воєнна тематика у контексті сучасної видавничої справи
на прикладі робіт Михайла Ухмана)**

Дипломна робота на здобуття кваліфікації фахового молодшого бакалавра із спеціальності «Журналістика». Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Горноволы, 2024.

Робота присвячена дослідженню воєнної тематики у видавничій справі вогонення, на прикладі робіт Михайла Ухмана.

Ключові слова: *література, війна, видавництво, автор, Україна.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ВІЙНА ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА ЛЮДСТВА.....	7
1.1 Актуальність воєнної тематики у контексті сучасних політичних подій.....	7
1.2 Тема війни в розрізі світоглядної літератури.....	15
1.3 Життєвий і творчий шлях воєнного журналіста Михайла Ухмана.....	21
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ РОБІТ МИХАЙЛА УХМАНА В КОНТЕКСТІ ВОЄННОЇ ТЕМАТИКИ	28
2.1 Редакторський аналіз книги Михайла Ухмана «Люди Волі».....	28
2.2 Специфіка воєнно-історичного фільму «Шлях поколінь».....	34
2.3 Рекомендації щодо покращення літератури на воєнну тематику в контексті видавничої справи.....	38
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42
ДОДАТКИ.....	45

ВСТУП

Видавнича справа під час воєнного стану в країні відіграє суттєву роль. Своєю роботою видавництва сприяють інформуванню населення, патріотичному вихованню, збереженню історії та захисту від дезінформації.

В цей час публікуються матеріали, які сприяють національному єднанню та духовному зміцненню нації, а також підтримці патріотизму. Це відбувається у текстах, журналістських матеріалах, ілюстраціях, які стимулюють позитивний національний настрій.

Під час війни важливим є збереження подій, документів, свідчень, правдивої інформації, яку майбутні покоління будуть вивчати і пам'ятати.

Також видавництва можуть підтримувати моральний стан воїнів, розповідаючи про них в своїх матеріалах, тим самим даючи зрозуміти, що про них не забули.

Актуальність теми полягає у тому, що з початку повномасштабного вторгнення воєнна тематика у видавничій справі дуже розвинулась, проте вона досі є не дослідженою на належному рівні.

Мета та завдання роботи. Основною метою роботи є дослідження воєнної тематики у контексті сучасної видавничої справи. На цю тему на сьогоднішній день пише багато авторів, серед них і воєнний журналіст Михайло Ухман. Крім того, кожного дня ринок поповнює все більше різноманітної видавничої продукції на патріотичну і військову тематику.

Досягнення цієї мети потребує розв'язання таких завдань:

- проаналізувати наскільки актуальна воєнна тематика у видавничій справі на сьогоднішній день;
- розглянути тему війни у світоглядній літературі;
- описати життєвий і творчий шлях журналіста Михайла Ухмана;
- провести редакторський аналіз книги «Люди Волі»;

- схарактеризувати специфіку воєнно-історичного фільму Ухмана «Шлях поколінь»;
- надати рекомендації щодо засобів покращення літератури на воєнну тематику в контексті видавничої справи.

Об'єктом дослідження є воєнна тематика у видавничій справі, а саме у творах Михайла Ухмана.

Предметом дослідження є видавнича продукція.

Стан дослідження теми. На даний час немає представлених праць, які б досліджували творчість Ухмана, тому тема не досліджена і перспективна.

Новизна наукової роботи полягає у дослідженні актуальності теми війни у видавничій справі на сьогоднішній день.

Методи дослідження. В ході дослідження використовувалися методи опитування, аналізу, спостереження.

Теоретичне і практичне значення. Результати цієї роботи можуть зацікавити практикуючих журналістів, викладачів та студентів спеціальності «Журналістика», працівників видавництв.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів з відповідними підрозділами, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розглянемо актуальність воєнної тематики в реаліях сьогодення, як розвивалась тема війни в розрізі світоглядної літератури, а також дізнаємось життєвий і творчий шлях воєнного журналіста Михайла Ухмана. Другий розділ присвячений творчості Ухмана, його книзі «Люди Волі» та фільму «Шлях поколінь».

Обсяг роботи 46 сторінок.

РОЗДІЛ 1 ВІЙНА ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА ЛЮДСТВА

1.1 Актуальність воєнної тематики у контексті сучасних політичних подій

Воєнна тематика завжди зберігає свою невід'ємну частину у видавничій справі через свою важливість та вплив на суспільство. Література такого спрямування може бути не лише джерелом знань про військове мистецтво та історію, але й становити важливу складову культурного життя народу. Сприяти вихованню патріотизму, розумінню військових справ та подяки воїнам за їх жертву та відвагу.

Військова тематика – це галузь, яка охоплює широкий спектр тем та жанрів, пов'язаних з військовими конфліктами, війнами, стратегіями, а також досвідом військових.

Для того, щоб читачі, які цікавляться воєнною тематикою, мали змогу прочитати книги, видавництва невпинно трудяться в такий нелегкий час. Під час своєї роботи видавці можуть зіткнутись з рядом викликів та труднощів, які впливають на їх функціонування та видання, проте, незважаючи ні на що, видавнича продукція відіграє критичну роль у поширенні інформації, формуванні свідомості суспільства. Видавництва можуть впливати на погляди, емоції та реакцію громадян на воєнні події та сприяти відображенню реальності.

«Книги про російсько-українську війну сформували окрему нішу після 2014 року. Новим поштовхом для створення воєнної літератури став початок повномасштабного вторгнення рф в Україну. Зараз видані вже більше 1500 книг про російсько-українську війну, з них більше 250 – це книги, які написали військові» [15].

«На сторінці книжкового інтернет-магазину laboratoria.pro можна знайти великий вибір книг про російсько-українську війну. Добірка містить як художню літературу, так і документальні твори, історичні дослідження, репортажі та політичні коментарі» [7].

Дослідивши літературу, яка представлена на сайті, можна зробити висновок, які видавництва випускають найбільшу кількість книг воєнної тематики.

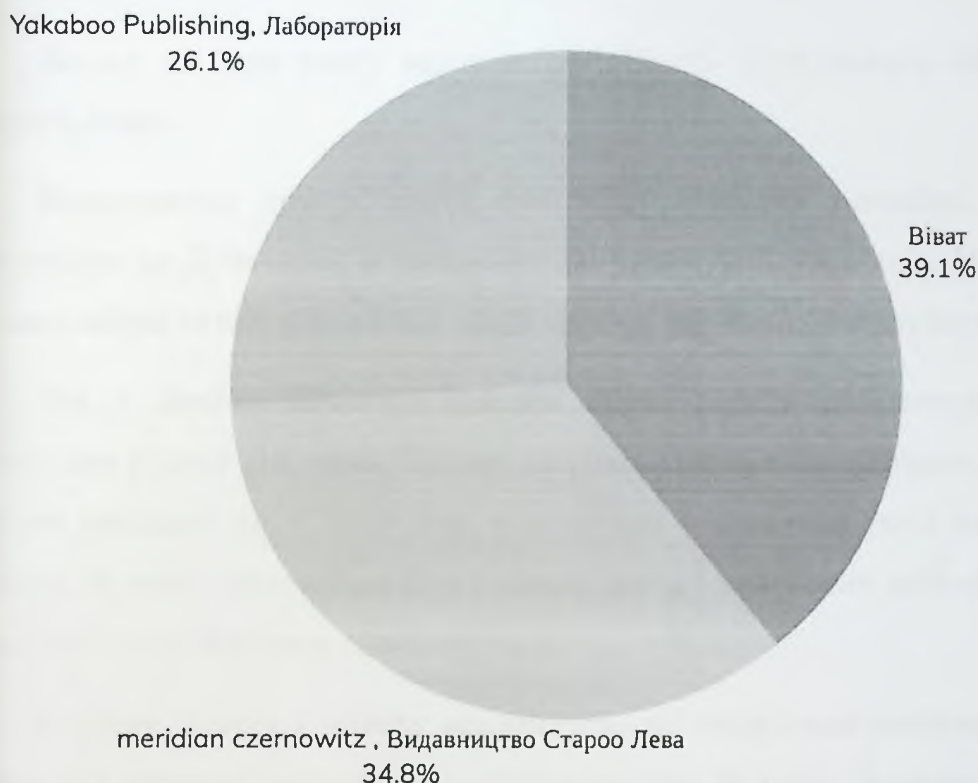

Рисунок 1.1 «Трійка лідерів» із випуску книг воєнної тематики

Отже, станом на 10.04.2024 за даними дослідження з сайту laboratoria.pro найбільше книг воєнної тематики випустило видавництво «Віват» (9 книг).

Більшість книг цього видавництва описують долі простих людей, яких війна застала зненацька. Автори цих творів розповідають про ракети за їхніми вікнами, про пережитий полон та в загальному про те, як змінилось життя українців після повномасштабного вторгнення.

Деякі з авторів цих книжок були вбиті росіянами, що додає їхнім творам трагічності і значущості для суспільства. Серед них і Володимир Вакуленко. Він був громадським активістом, дитячим поетом та волонтером, проте у березні 2022 року на Ізюмщині його викрали і вбили москалі. Від початку

вторгнення та під час окупації Володимир вів щоденник, де описував всі події, які відбувались навколо, людей, які його оточували та труднощі, які були на шляху українців. За день до своєї смерті письменник закопав свої записи і заповів своєму батьку віддати їх нашим, коли вони прийдуть. Книга «Я перетворююсь...»

Всього на одну книгу видавництву «Віват» поступило «Видавництво Старого Лева».

Видавництво друкує книги про війну минулих поколінь – УПА та концтабори на Донеччині, в яких сьогодні утримують українців. Це книги про сильних жінок та про рідний дім і його солодкі абрикоси, які зруйнувала війна.

Так у Любові Якимчук вийшла збірка віршів «Абрикоси Донбасу». Історія про рідний дім, який більше 10 років стараються відібрати. Свої вірші авторка написала ще у 2014 році з початком вторгнення росії на територію України. В книзі описуються біль і відчай, лють і прагнення побачити ще хоча б раз українські абрикоси Донбасу.

І трійку лідерів у списку видавництв, які випустили найбільше воєнної літератури замикає видавництво «Лабораторія». В їхніх книгах описується культура кримськотатарського народу, українська історія, жертвність батьків, які захищають своїх дітей на сході країни. Саме історія одного батька описується у книзі «З любов'ю тато». Він, як і тисячі інших батьків, мав би виховувати сина і показувати йому світ, проте змушений віддавати борг Батьківщині, захищаючи її від ворога. Історія про те, в чому захисники бачать світло – це їхні діти, рідні і своя мирна країна.

Також без окремої уваги не слід залишати видавництво Марка Мельника

markobook
В И Д А В Н И Ц Т В О

«Markobook», яке базується саме на випуску воєнної літератури.

«Це українське видавництво, створене 2014 року як редакція першого фронтового часопису полку «Азов» та офіційно зареєстроване як підприємство 6 червня 2016 року. Проект військових-добровольців та волонтерів, які вперше в Україні налагодили видання ветеранської літератури» [15].

Твори учасників війни стали основним напрямком видавництва, але автори доповнюють видання патріотичною літературою різних жанрів.

Започаткував видавництво Марк Мельник, який був учасником Революції гідності та добровольцем полку «Азов».

«Разом із Миколою «Круком» Кравченком Мельник долучився до ГО «Цивільний корпус “Азов”». Завдяки видавничому досвіду і фінансуванню від організації він разом із побратимом створив перше ветеранське видавництво «Орієнтир». У 2017 році в партнерів виникли розбіжності. Мельник наполягав на тому, що видавництво має діяти як просвітницька ініціатива, а Кравченко вважав «Орієнтир» просто бізнесом. Мельник відмовився від фінансування організації та почав працювати самостійно, перейменувавши «Орієнтир» на «Markobook». Повномасштабне вторгнення стало черговим викликом — видавництво призупинило діяльність. Частина команди markobook добровільно долучилась до ЗСУ, інші стали волонтерами. Мельник почав служити в київській ТрО, беручи участь у боях за Київ та Ірпінь. У 2023 році markobook відновило діяльність завдяки гранту від Українського ветеранського фонду. Мельник вважає цю підтримку символом того, що для держави і суспільства націоналістичні ідеї більше не є чимось диким та екстремістським. Попри всі труднощі Марко Мельник досяг мети, якої прагнув: видавництво виконує свою головну задачу — просвітництво. Завдяки програмі поповнення бібліотечних фондів видавець безкоштовно передає книжки в кожен обласну бібліотеку України (окрім окупованих територій). Військову літературу видавництво постійно надсилає військам на фронт» [6].

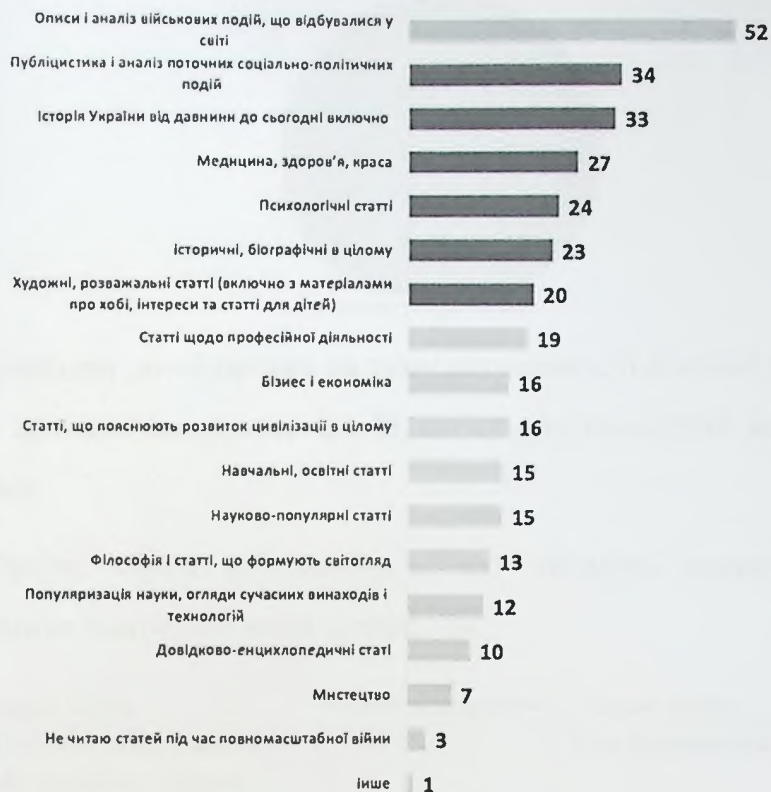
Українські автори, які пишуть про війну, часто діляться власним досвідом, на що і звертають увагу читачі. Така література викликає переживання і розуміння, тому що повномасштабне вторгнення відзначилось на життях багатьох українців.

«До початку повномасштабного вторгнення рф 65% українців читали художню літературу, після початку популярності набули нові теми – аналіз військових подій – 42%, публіцистика – 32%, історія України – 31%. Про це свідчать результати соціологічного дослідження «Нью Імідж Маркетинг Груп» на замовлення Українського інституту майбутнього щодо практик читання українців під час повномасштабної війни» [14].

«Зазначається, що після початку повномасштабного вторгнення вподобання читачів дещо змінилися та популярності набули нові теми/напрямки книг, а саме: опис та аналіз військових подій, що відбувалися у світі – до 24 лютого 2022 року 18%, після – 42%; публіцистична, аналіз поточних соціально-політичних подій – до 24 лютого 2022 року 25%, після – 32%; історія України від давнини до сьогодні – до 24 лютого 2022 року 25%, після – 31%» [14].

«Крім того, за результатами опитування, основна тематика статей, які читають після 24 лютого 2022 року, це: описи і аналіз військових подій, що відбувалися у світі (52%) – цікавість до даної теми збільшується зі зростанням віку респондентів; публіцистика і аналіз поточних соціально-політичних подій (34%) – цікавість до даної теми збільшується зі зростанням віку респондентів; історія України від давнини до сьогодні включно (33%) – значно частіше назначали респонденти віком 51 рік та старші» [14].

**Основна тематика статей після 24 лютого 2022 року, N=1200,
%***

*Сума відповідей не дорівнює 100%, так як респонденти могли обрати декілька варіантів відповіді

Рисунок 1.2 Ілюстрація з сайту <https://www.ukrinform.ua/>

Рисунок 1.3 Діаграма

Провівши дослідження на тему актуальності воєнної тематики у літературі, можна зробити висновок, що більшість респондентів не читають книг даної тематики.

Проте, серед респондентів, які читають воєнну літературу можна виокремити книги, які вони прочитали.

Назва книги	Кількість згадувань	Назва книги	Кількість згадувань
Емоційні гойдалки війни	1	За Перекопом є земля	2
Місяць війни. Хроніка подій. Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського	1	Інтернат	2
Поезія "Звідки ти, чорна валко, пташина зграє?"	1	Татова донечка	1
Розфарбований птах	1	Вірші з бійниці	1
Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...	1	Скрипниківка	1
Абрикоси з Донбасу	1	ЙБН БЛД РСН	1

Рисунок 1.4 ПРОЧИТАНІ КНИГИ

Також, завдяки опитуванню, ми дізнались, яким видавництвам надають перевагу читачі при купівлі воєнної літератури.

Видавництво ▾	Кількість згадувань ▾	Видавництво2 ▾	Кількість згадувань3 ▾
КСД		А-ба-ба-га-ла-ма	
		6 га	1
Vivat		Видавництво	
Hodder & Stoughton		4 Старого Лева	2
Doubleday, Viking Press		1 Є-книгарня	1
		1 bookshel	3
Scribner		Видавництво	
Видавництво Жупанського		1 "Видавництво"	1
	1		

Рисунок 1.5 Видавництво

Також деякі респонденти поділились враженнями від читання даної літератури та чому обрали саме цю тематику.

З початком повномасштабного вторгнення ця тема стала однією з наріжних для усієї української літератури. І пройти повз цього не можливо. Тому почала читати цю літературу, щоб розуміти більш внутрішні процеси, аніж зовнішні.

Подобається тим, що література може викривати та описувати правду про злочини скоєні певними державами в сторону потерпілих держав, у результаті більшість людей починають розуміти глобальність ситуації та міняють свій світогляд в певній мірі. Проте воєнна література підходить не для всіх, адже, як не як, вона залишає великий слід у пам'яті та навіть на психіці людини, особливо, коли у творі йдеться мова про війну від якої потерпів народ читця.

Рисунок 1.6 Відповіді опитаних

Історію треба писати, читати, обговорювати, творити, поширювати, берегти, така література потрібна нашому суспільству зараз і майбутнім поколінням

Рисунок 1.7 Відповіді опитаних

«Цільовий доступ до книг та підтримка читання у суспільстві допомагають створити освічену та культурно розвинену спільноту, що є фундаментом для подальшого прогресу та розвитку. Читання – це не просто хобі, але й ключ до розуміння себе та світу. Читання може бути чудовим

способом відпочити від повсякденних перипетій, допомагаючи нам заспокоїти розум та зняти стрес» [13].

«Щодня наша країна потерпає від ворожих обстрілів. Що робити у такій ситуації – не панікувати, вірити в ЗСУ, всіляко допомагати наближати нашу перемогу і... читати. Адже книга – є своєрідною зброєю у війні проти ворога» [13].

«З дитинства через книжки, літературні твори формується свідомість людини. Які наративи формуються – імперські або загальнолюдські, залежить від письменників та держави, яка толерує відповідну політику. Росіяни знають про це і тоннами завозять книжки до окупованих територій. Як бачимо, книга – це додаткова зброя зараз, під час війни. Тому варто читати українську книгу» [13].

1.2 Тема війни в розрізі світоглядної літератури

«У ранньому Середньовіччі, візьмемо хоча б цей часовий відтинок, у військових походах, окрім, зрозуміло, вояків, брали участь поети та літописці, тобто люди письма, щоби, в першу чергу, описати особливість військових операцій, прославити мудрого й безстрашного монарха й ославити звияти вояків. Зрештою, й наше «Слово о полку Ігоревім», якщо з автентичністю там все в порядку, про те ж саме. Отже, література обслуговувала війну, а війна ставала джерелом для укладання – ретельних чи ні – поетичних та історичних хронік» [11].

«Воєнна наука у загальному розумінні створювалася, розвивалася та вдосконалювалася упродовж довгого історичного періоду. Її окремі галузі (дисципліни, елементи) зародилися ще у період рабовласницького устрою в Єгипті, Персії, Китаї, Греції, Римі. Зростання продуктивних сил суспільства в державах світу призводило до поступового вдосконалення озброєння і військової техніки, ускладнення управління військом (флотом) та їх

формуваннями, накопичення історичного досвіду у військовій справі. Все це і призвело в кінцевому підсумку до оформлення військової науки як певної системи практичних і теоретичних знань, умінь і навичок» [2, с.5].

«З часом усе ускладнилося – і війна, і література. З початком двадцятого століття телеграфні агенства розносили по цілому світові репортажі своїх кореспондентів про ті чи інші воєнні дії з різних частин планети. Література із розвитком комунікацій уже пасла задніх – їй потрібно було кілька років для осмислення» [11].

Під час війни воєнна література набуває особливою важливості та актуальності. Цей жанр може виконувати ряд важливих функцій та впливати на суспільство та учасників військових дій. Війна докірінно змінює все, у тому числі й літературу. Інколи ці зміни значно глибші, ніж здавалось на перший погляд, і не рідко вони зачіпають найнеочікуваніші аспекти.

«Варто також сказати, що будь-яка література про воєнні події ділиться на досвід переможців та травму переможених. Очевидно, що травматичні відчуття існують у колишніх вояків обох супротивних сторін, бо в кожній із армій були поранені, убиті, грабіжники, гвалтівники – зрештою, герої та зрадники» [11].

«Зрозумілим є факт, що до Першої світової територія України в теперішніх її межах була розділена імперіями, за які українці гинули на фронтах і за царя, і за цісаря. Натомість у Другій світовій настрій населення значно строкатіші, аніж може видатися на перший погляд. Після Голодомору, примусової колективізації, партійних чисток і повальних арештів у сталінському Радянському Союзі – на радянській території України зростає кількість ненависників совітів. У Речі Посполитій багато галичан служило в польському війську, а з 1939 року радянська влада почала призивати галицьку молодь і до Червоної Армії» [11].

«Таке переплетіння ідеологем і настроїв, подій не могло бути зображено українською радянською літературою з жорсткою цензурою. Тому виходило

однобоко, неправдиво. Галицьку ж літературу розчавили у 1939. У шістдесяті були спроби показати непросту ситуацію, переважно у творах про Галичину і Волинь – тобто пишучи про ці землі, не можна було оминати усіх складнощів, але радянська цензура шматувала усе, що виглядало їй підозрілим» [11].

Невдовзі нашими містами і селами ширяться чутки, що з Афгану прибувають перші убиті. Радянська армія з усіма її проблемами – від пияцтва, дідівщини, злочинства і самодурства командування – вперше опинилася після 1945 року на справжній війні.

«Документалістики і споминів учасників афганської війни видано чимало – і це заповнює національну українську пам'ять про неї, але з художньою пам'яттю, її естетичним виміром, в якій інакша природа та завдання у порівнянні з документалістикою чи репортажем, знову не склалося» [11].

«І от неочікувано, внаслідок доведення сучасного українського війська на рубежі 2014 року до убогого стану, внаслідок зради і корупції та завдяки російській підтримці та її прямому втручанням закривавлено Донбас і Луганщину й анексовано Крим. Ось так, на околиці Європи, Україна почала вести бойові дії на своїй території супроти сепаратистів. Поезія миттєво відреагувала на події Майдану, а згодом – на бої за Слов'янськ, Іловайськ та інші населені пункти» [11].

До моменту, коли росія анексувала Кримський півострів, воєнна тематика в Україні не мала великої популярності, і використовувалась здебільшого в науковій та дослідницькій літературі.

«Як галузь дослідницької діяльності, воєнна наука спрямована на пізнання якостей, відносин, принципів, закономірностей та законів, явищ, процесів та предметів війн та військової справи. Вона є системою знань про характер, підготовку та ведення озброєної боротьби, що спирається на досягнення військово-наукової думки, а також системою знань про війну та військову безпеку у сукупності її складових частин: загальної теорії, теорії військового мистецтва, військового виховання тощо» [2, с.5].

Система жанрів в сучасній українській літературі стрімко трансформується, і це не дивно, адже сьогодні змінюються пріоритети українців узагалі.

«З 2014-го й до цього часу українські автори вже написали понад тисячу книжок. До повномасштабного вторгнення ця кількість збільшувалась приблизно на 120-130 видань щороку, а після 24-го лютого з'явився новий поштовх, і це закономірно. Тепер війна торкнулась кожного. Вона позначилася на усіх сферах нашого життя, культура і література не стали виключеннями.

Зараз той самий процес, який був і у 2014-му році – здебільшого виходять книжки цивільних авторів. Це зрозуміло, бо ті, хто зараз воює, або почнуть писати після повернення, або ведуть онлайн щоденники в соцмережах чи нотатки у смартфонах, і цілком можливо, що ці записи стануть книжками у майбутньому. Сьогодні переважно виходять книги-свідчення цивільних, які пережили окупацію, або видання від творчих людей, що виражають свою реакцію на повномасштабну війну.

«Досить помітна кількість книг з'явилась і для дітей – близько 20 назв, і це більше, ніж у минулі роки. Від 2014-го року виходило приблизно 3-4 дитячих видання про війну щорічно.», – Ганна Скоріна, незалежна дослідниця книг про російсько-українську війну» [9].

«Якщо говорити про те, як жанри літератури реагують на повномасштабну війну, то передусім тут ідеться про зміну їхньої ієрархії: одні жанри стають чільними, інші ж, навпаки, відходять на задній план. Позиція поезії майже незмінна: у цьому сегменті літератури все стабільно добре. Про це свідчить велика кількість виданих (зокрема, і за кордоном) антологій українських віршів, поява нових імен (як-от Павло Вишебаба) та й узагалі актуалізація короткої, конденсованої, емоційної форми тексту як найдоречнішої за обставин війни. Врешті, ще 2018 року в «Антології молодой української поезії» упорядник Мирослав Лаюк писав, що «українська поезія сьогодні таки й справді одна з найпотужніших у світі», але це тому, що «поезія переважно

говорить про розриви, тріщини, шрами й відкриті рани». Очевидно, що з 2022 року цей статус-кво не тільки зберігся, а й укоренився» [16].

«Натомість художня проза (здебільшого велика, але й коротка теж) поступається актуальністю. У світовій літературі роман і досі є провідним жанром, але в українському контексті виникає проблема: роман потребує значно більше часу, ніж окремих вірш чи навіть ціла поетична збірка, а за умов війни це майже неможлива розкіш. Тут потрібна історична дистанція, час для рефлексії, немалий період роботи над текстом – словом, усе те, що дає роману змогу охопити великий пласт інформації та ідей, вибудувати вагомий наратив тощо. Тому романи, які з'являються в українській літературі сьогодні, або написані ще до повномасштабного вторгнення і видані вже після (нерідко в таких випадках автори додають передмову, своєрідний дисклеймер, де зазначають, що книжку написано до 24 лютого 2022 року, а тому деякі моменти в ній уже можуть бути нерелевантні), або написані й надруковані під час повномасштабної війни, але не претендують на універсальність чи «високу полицю», намагаючись натомість окреслити проблему «тут і тепер»» [16].

«У сучасних українських романах зв'язок з документалістикою дещо інакший – він полягає в розмиванні поняття «художня фікція». Бажання авторів та авторок засвідчити своїм письмом власний досвід чи актуальні події врешті призводить до того, що більшість їхніх текстів значною мірою автобіографічні або принаймні «засновані на реальних подіях». У цих романах важко встановити, де закінчується вигадка, а де починається правда; які події відбулися в реальному житті, а які є лише художнім переосмисленням; які персонажі мають прототипів, а які існують лише на сторінках книжки. Ця література глибоко вкорінена в дійсність, тож вона більше розказує про наш світ, аніж власне про літературу» [16].

«А от на авансцену виходять жанри, що перебувають на периферії художньої літератури, – есеїстика та репортажистика. Літературні репортажі чи не вперше за всю історію їхнього існування в українському культурному

просторі нарешті почали видавати окремими книгами, на які є чималий попит. Але про чільність есеїстики та репортажистики в сучасній українській літературі свідчить навіть не кількісний характер, а те, як їхні елементи проникають в інші жанри. І справді, поезія та художня проза стають дедалі репортажнішими.» [16].

Все тому що репортажі базуються на реальних людських історіях, а ці твори викликають багато емоцій у читачів, тому з кожним днем цей жанр набуває більшої популярності.

«Вочевидь, причиною тут є прагнення авторів фіксувати й свідчити. Війна так стрімко змінює все навколо, що світ стає мінливим. Письменники й письменниці відчують це й тому намагаються зафіксувати актуальний стан свого середовища та оточення бодай у письмі. Їхні тексти – це спроба розставити маяки та орієнтири в просторі, де війна швидко вихоплює ґрунт із під ніг. Ця література не претендує на вічність, адже стани, які вона описує, актуальні тільки тут і тільки тепер, але в цьому й полягає цінність таких творів. Вони засвідчують, як докорінно міняються значення найпростіших слів і сприйняття найбанальніших явищ, як колись знайомий світ стає невпізнаним» [16].

«З огляду на це проступає і ще одна особливість сучасних жанрових модифікацій: література вміщує дедалі більше візуального. Літературні репортажі сьогодні майже неможливі без супроводу фотографії, та й самі тексти часто концентруються на візуальних деталях. Фактично, візуальність як ще одна риса модифікації жанрів свідчить про те саме – про бажання фіксувати актуальний стан світу, який уже наступного дня буде інакшим» [16].

Для того, щоб автор зміг якомога краще передати атмосферу у книзі про війну, йому потрібно її візуалізувати. Використовуючи фото, описуючи зброю, ландшафти, детально характеризуючи героїв, автор допомагає читачеві краще зрозуміти написане.

«Літературний репортаж – це складний жанр, що вимагає від журналістів особливої майстерності та витримки. Вони мають не лише глибоко знати те, про що пишуть, а й часом по кілька днів вести розмови зі своїми героями, аби налагодити з ними теплий контакт і через їхню історію донести значущу проблему до всього суспільства. Попри складність роботи, багато журналістів пробують себе в літературному репортажі, й наразі в Україні сформувалась ціла спільнота тих людей, які працюють винятково у цьому жанрі» [12].

«Літературна журналістика – це така форма документальної прози, що поєднує репортаж і відповідні стилі та стратегії, що є характерними для художньої літератури. Як журналісти, ці автори «колекціонували дані й факти, тому їхні матеріали ставали реальністю», як письменники – були «обдарованими оповідачами історій, що створювали їх за допомогою літературних конструкцій і стилістичних особливостей». Але в основі літературної журналістики завжди залишався «голос» автора і точність викладу подій» [4].

«Есеїстика – це дуже цікавий та різноманітний жанр, який дозволяє авторам висловлювати свої думки та ідеї з приводу різноманітних питань» [8].

«Есеїстика спрямована на пізнання та творчість, що ламає стереотипи, несе новітні оригінальні погляди, виводить суспільну свідомість «за межі сценаріїв» це виділяє її в публіцистичному дискурсі в окремий комунікаційний потік» [11].

«Як художньо-інтелектуальний феномен, вона вирізняється унікальністю авторських прочитань світу, багатозначністю тлумачень людини, національної історії та культури» [11].

1.3 Життєвий і творчий шлях воєнного журналіста Михайла Ухмана

Михайло Ухман – воєнний журналіст, кінематографіст, учасник російсько-Української війни.

Рисунок 1.9 Михайло Ухман

Журналіст родом з села Юстинівка, що на Тернопільщині. Ріс у звичайній сільській родині, де батьки працювали на колгоспі. Сам Михайло також часто допомагав з роботою і мріяв покинути своє село і переїхати у місто.

Закінчивши школу, Ухман одразу поступив в Львівський Національний університет імені Івана Франка, на факультет журналістики. Згодом навчався в Національному Педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка на факультеті журналістики і філології.

Громадську позицію демонстрував ще будучи студентом у 2004 році, коли брав активну участь у тодішніх акціях протесту, тоді Ухману було 19 років. Там він боровся проти проросійських регіоналів на чолі з Януковичем. У Києві Михайло днював і ночував, чекаючи перемоги свого народу, інколи забуваючи, що в університеті на нього чекає сесія.

Не дбаючи про своє здоров'я, під час революції, Михайло ходив з мокрими ногами, що згодом призвело до важкої хвороби, яка завадила його планам.

У 2014 році, коли на Сході України, розпочались бойові дії, він дуже хотів потрапити на фронт, але не міг. Важка хвороба нирок – гломерулонефрит здолала активіста. Майже рік Ухман пробув у лікарні, лікарі не давали хороших прогнозів і хлопець в думках вже прощався з життям, спостерігаючи за тим, як від цієї хвороби помирають люди.

В той же час, в серпні місяці, спостерігав за новинами, які показували по телевізору, де розповідали про втрати нашої сторони. Чоловік не міг спокійно спостерігати за тим, як росіяни вбивають наших хлопців. Михайло просив у Бога здоров'я, обіцяючи, що як тільки, йому стане краще, одразу піде воювати за свою країну.

Через пів року з Михайлом сталось справжнє диво. Недуга майже пройшла, звичайно чоловік ще був слабким, але міг бігати, тому, не довго думаючи, вирушив на фронт.

Проте зі своєю медичною картою воювати не міг. Поїхав на схід з бійцями ДУК «Правий сектор», як журналіст тернопільської газети «Свобода».

Спочатку Михайло працював звичайним кореспондентом, писав історії про життя хлопців на сході, розповідав про їх побут і загальну обстановку.

Проте повне емоційне усвідомлення війни до Ухмана прийшло після першої побаченої смерті. Тоді він зрозумів, що пера замало і в руки потрібно брати автомат.

Тренування було не легким. Одного разу журналіст ледь не прострелив собі ногу автоматом, та після цього випадку ще серйозніше почав ставитись до ситуації яка була навколо нього і наполегливіше вчився та тренувався з бійцями.

Після першого обстрілу Михайло відчув ступор, але зміг пережити цей стан, це дало йому сили залишитись на фронті добровольцем. Зрозумів Михайло, що його ніщо не зупинить тоді, коли побачив смерть побратимів на власні очі.

Пройшовши навчання на полігоні у Мар'їнці, став учасником бойових дій з бійцями 80-ї бригади. Перебував у Донецькому аеропорту.

Рисунок 1.10 Ухман і побратим

Найважче було взимку, коли починались морози. Сильний вітер змушував захисників виходити на пост закутаними, як капуста. У той же час на їх позиціях не було буржуйок, тому солдати були змушені мерзнути. Командування ЗСУ забороняло їх встановлення, щоб не дати ворогу можливості виявити противників.

Бої у Мар'їнці, де перебував журналіст розпочинались увечері і закінчувались близько 6 ранку. Тоді, коли всі бійці відпочивали Ухман писав. Писав історії про побратимів, тих хто поруч і про тих хто загинув віддавши життя за свою країну.

Так з автоматом і блокнотом, автор готував матеріали, які публікував у ЗМІ, а ще збирав історії для майбутньої книги та фільмів.

Ідея написати книгу в автора з'явилась не одразу. Спочатку він просто збирав інформацію на фронті. Військові самі говорили Михайлу все записувати, щоб майбутні покоління знали через що, повинні були пройти їх предки задля мирного життя майбутніх поколінь.

Ухман став автором понад 50-ти історій у жанрі художнього репортажу газети «Свобода».

Михайло розумів, що його історії героїчні, а інколи навіть фантастичні, бо бійцям вдавалось робити неможливе. Вже тоді він думав, як подати всю цю інформацію соціуму.

Та одного разу його хороший знайомий, активіст, волонтер та колишній посол Грузії в Україні Теймураз Нішніанідзе, запропонував йому хорошу ідею, надрукувати книгу. Нішніанідзе познайомив Автора з видавництвом Темпора і тоді почався процес створення книги.

Головною метою Ухмана стало збереження пам'яті про українських хлопців, які віддали свою молодість, здоров'я, а дехто і життя для спокою земляків.

У книзі зібрано 56 історій, звичайних людей, які не злякались нічого і пішли захищати свою країну. Цих людей Михайло знав особисто, тому герої яскраво описуються в книзі.

А от ідея зняти фільм, з'явилась в Ухмана швидше, ніж ідея про книгу. Він дуже хотів показати реальну картину війни.

Матеріал для першого фільму, збирали близького двох років. Михайло записав більше 36 годин інтерв'ю із захисниками та родичами бійців Донецького аеропорту.

«Фільм «Трохи нижче неба» – це історія про чотирьох «кіборгів» з Тернопільщини, воїнів 80-ї окремої бригади ДШВ старшого сержанта Івана Вітишина, старшого солдата Ігоря Римара, солдатів Володимира Труха й В'ячеслава Мельника, які загинули в Донецькому аеропорту в найдраматичніший період боїв січня 2015 року. Фільм про історію простих хлопців, які в найскладніший для України час стали на її захист та опинилися в місці, від якого до неба лиш рукою сягнути. Стрічка про наших героїв, котрих не маємо права забути» [1].

Рисунок 1.11 Заставка фільму

Також у стрічці використані спогади інших захисників та родичів. Ці люди описують події, які їм довелось пережити у ті часи.

У фільмі використані лише аматорські відео з телефонів хлопців-захисників, що дає без перебільшень відчутти атмосферу того місця і через екран відчутти на собі те, що відчували кіборги.

Прем'єра фільму відбулась у 2021 році, одразу в багатьох куточках України.

Після цього Михайло Ухман почав працювати над новим фільмом «Шлях поколінь», зйомки якого були професійніші, ніж у попередньому. У новому фільмі знімалися професійні актори пліч о пліч зі звичайними військовими, також у кадрі можна побачити справжню зброю, техніку та старовинні костюми воїнів УПА.

Зараз фільми Михайла транслюють на приватних благодійних показах в Англії, Канаді та США. За зібрані кошти журналіст купує автомобілі і відправляє на фронт.

Перед початком повномасштабного вторгнення, Ухман мав ще декілька проєктів про УПА, але був змушений зупинити зйомки. Більшість часу він перебуває на передовій. На Батьківщину приїжджає для того, щоб знайти військовим техніку і одразу ж повертається назад.

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ РОБІТ МИХАЙЛА УХМАНА В КОНТЕКСТІ ВОЄННОЇ ТЕМАТИКИ

2.1 Редакторський аналіз книги Михайла Ухмана «Люди Волі»

Книга Михайла Ухмана «Люди Волі: шляхи на війну» – це 56 історій, які не варто забувати. Кожна з них розкриває героїв, з якими особисто був знайомий автор. Ці історії про людей, які пішли захищати свою батьківщину та про те, що ними керувало під час такого серйозного вибору.

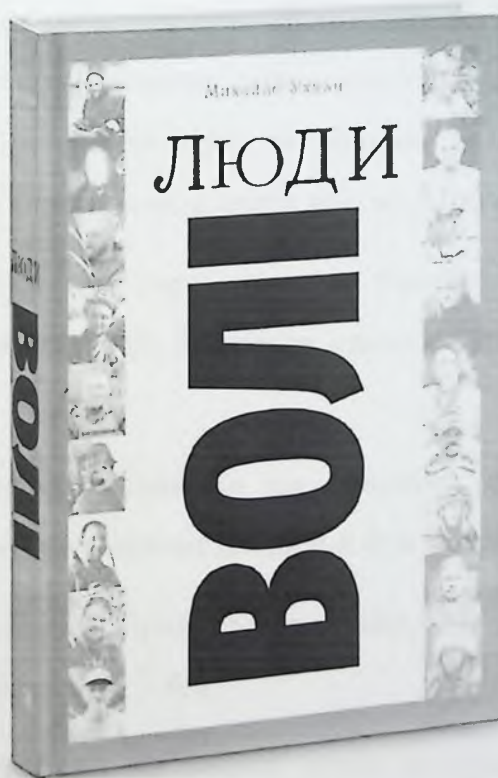

Рисунок 2.1 Книжка "Люди Волі"

Аналіз змісту

Вступ під назвою «Народжені бурею», підводить читача до головної ідеї твору. У книзі розповідається про Степана, молодого хлопця, який в барі випадково побачив черговий випуск новин про бійців та втрати на фронті, і цей черговий випуск став останньою краплею для хлопця, бо через два дні він вже був у військкоматі, а ще через деякий час, вже їхав на полігон.

Після цього в книзі описуватимуться життєві події пів сотні таких хлопців, як Степан.

Книга складається з десяти розділів, кожен з яких присвячений містам в яких проходили бої, подіям та людям, які були учасниками того, що відбувалось на Сході України.

Розділ 1 під назвою «Слов'янськ», розповідає про перший бій з російськими терористами, і про те, чому так важливо про нього говорити.

Про цей бій майже не розповідають, бо тодішнє керівництво держави не давало письмової згоди на цю військову операцію. У протистоянні взяв участь підрозділ добровольців «Правого сектора», якого пізніше звинуватили в тому, о вони самі порушили мир і перші почали вести вогонь з окупантами.

19 квітня хлопці отримали наказ знищити телевежу під Слов'янськом, ніхто не був готовий до цієї операції, бійцям не хватало зброї, але на це ніхто не звертав уваги.

По дорозі добровольці натрапили на блокпост окупантів, на якому терористи вимагали документи з автоматом, який був знятий із запобіжника.

Тоді хлопець з позивним «Іранець» зрозумів, що діватись нікуди і не довго думаючи дав наказ вступити у бій.

Шанси на перемогу були не великі, адже це була всього лиш одна машина. У захисників майже не було зброї. Проте на щастя, до хлопців приїхала підмога і з бою вдалось вийти живими майже всім.

Ярослав Антонюк отримав важке поранення, йому розстрошило голову і пошкодило кінцівки, але хлопця вдалось евакуювати і чудом він вижив хоча й залишився інвалідом.

Проте Михайлу Станіславенку пощастило менше, він загинув на полі бою, а його тіло змогли перевезти в Київ лише через два роки. Родина з жахом згадує часи, коли дізнались про загибель чоловіка. Тіло обіцяли привезти за три

дні після смерті, батьки і дружина купили все для похорону, а Михайла так і не привозили.

У воїна залишилась донька, якій було лише 4 роки, коли тато загинув. Вона пообіцяла дідусю, що навіть коли одружиться, не змінить свого прізвища, а так і залишиться Станіславенко.

Від тоді минуло багато років, більшість українців не знають і не пам'ятають подій і героїчних історій, які відбулись на початку 2014 року.

Також дивовижною історією з книги Ухмана є розповідь про Луганський аеропорт. Адже це темна пляма в історії України. Наші бійці героїчно захищали позиції 146 днів, проте через більшу чисельність московських окупантів були змушені відійти від аеропорту.

Добровольцям було важко, не було належного постачання їжі і боєприпасів. Бійці були змушені добувати харчі самостійно. Часто шукали щось в покинутих хатах, місцеві старались допомогти, готували вдома їжу і привозили хлопцям на позиції, за що пізніше їх безжалісно покарали москалі.

Були люди, які виступали проти українських захисників. Неодноразово здавали українські позиції, повідомляли про усі пересування українських військ. Тому Хлопці тоді вели боротьбу на два, а то і три фронти: сепаратисти, російські найманці і байдужість влади.

Таких історій безліч. А ті, що описані у книзі – це лише мала кількість. Автор привертає увагу до надважливої теми людства. Він висвітлює правду такою, яка вона є, не боячись осуду зі сторони влади чи читачів. Тому таких книг має ставати ще більше, щоб передавати ці історії з покоління в покоління.

Аналіз структури

Вступ – експозиція, де автор вводить читача у світ книги. Транслює головну проблему твору, даючи зрозуміти про що далі йтиме мова.

Текст поділений на історії, які виступають окремими оповіданнями і можуть існувати самостійно. В кожній з цих історій присутні розвиток сюжету, кульмінація та розв'язка і читач буде переживати усі події, які пережили герої від початку і до кінця. Також в кожному оповіданні присутня заключна частина, де розповідаються результати боїв або спогади воїнів чи їх близьких.

Висновок – книга закінчується історією самого Михайла Ухмана, даючи зрозуміти, що він, як і всі його герої був простою людиною, він хотів жити у мирній і вільній країні і саме через це пішов захищати рідну землю.

Аналіз мови та стилю

У книзі Михайла Ухмана присутня історична достовірність, адже він чітко описує дати, коли сталися ті чи інші події. Також автор дуже добре описує місцевість, в якій перебували воїни, опис зброї також дуже добре впливає на те, як читач сприйматиме текст і як працюватиме його уява. Також в книзі описується природа, побут, образи героїв. Це все допомагає читачам побудувати яскраву картинку у себе в голові.

Також важливе значення в роботі мають діалоги. Ухман описує все, що говорили між собою побратими. Діалоги розкривають характер персонажів, передають відносини між ними, розкривають емоції та настрої у книзі. Також діалоги добре продовжують сюжетні лінії і розкривають нову інформацію

Мова текстів дуже проста. Це не вилизана літературна мова, тут присутні звичайні слова, які вживають більшість українців у повсякденному житті і спілкуванні. Ухман використовує автентичне мовлення, яке характерне для описаних подій. Діалоги відтворюють специфіку бійців, а також використання виразів періоду, який вони пережили.

Крім того, автор добре описує реакції героїв на ті чи інші події. Вони, як правило, дуже яскраво описані. Часто, завдяки цим реакціям, Михайло вводить в сюжет нових персонажів або показує події, які докорінно змінюють весь сюжет.

Співчуття у читача викликає емоційна насиченість тексту. Людина, що читає, радіє разом із персонажами їхнім перемогам, сумує тоді, коли є втрати і відчуває ненависть до окупантів, так само, як її відчували бійці.

Цілісний та вибірковий аналіз тексту за окремими структурними одиницями

У тексті описуються події 2014 року, а саме боїв українських добровольців проти російських окупантів. Детально викладено все, що пережили воїни в ті часи, адже в час початку російської окупації ЗМІ не повністю висвітлювати події з фронту, а автор поставив за мету розповісти українцям про їх героїв.

Дійових осіб в тексті дуже багато, адже в кожній історії, описуються різні герої. Часто персонажі взаємодіють між собою. Дійові особи чітко поділена на добрих і поганих, тобто українських захисників та окупантів. Яскраво зображено характери кожного бійця, їхні особливості і дії.

Автор старається, якомога краще передати атмосферу війни у своєму тексті. Для чого він користується різними художніми засобами, історичними і хронологічними подіями. Детально описує зброю, місцевість і зовнішність людей, які присутні у книзі.

Тема твору – це дії громадян України, під час скрутних часів, які настали у їх державі. Описуються дії звичайних українців. Висвітлення боротьби за волю та Незалежність України. Також це опис того, як абсолютно чужі люди, стають одним цілим на фронті, коли знаходяться за декілька метрів від ворога. Ухман яскраво зобразив те, яким важливим є словом «побратим» і як багато воно означає для військового українця, у протиставленні з російським солдатом. Наші хлопці, часто жертвуючи своїм життям, рятували поранених побратимів під ворожими обстрілами. Таким чином вони стали справжньою сім'єю, яку створила і з'єднала війна, а все тому, що всі ці звичайні хлопці, знали за що вони борються і чого прагнуть досягти.

Основна думка твору заключається в тому, щоб показати волелюбність українців. Народ не готовий підкорятись окупантам і владі і готовий жертвувати своїм комфортом, здоров'ям, а інколи і життям, заради того, щоб земляки і майбутні покоління жили у мирній і незалежній державі.

Зв'язок між заголовком твору і текстом дуже тісний. Адже сама назва «Люди Волі», дає нам зрозуміти, що в книзі йтиме мова про волелюбних людей. Так і є, адже автор зібрав 56 історій, щоб це довести. Він детально описує те, як ці люди здобували собі та іншим волю.

Діалог у тексті твору. Мова автора і дійових осіб. У книзі багато діалогів, а також окремих реплік дійових осіб. Всі діалоги дозволяють читачеві краще зрозуміти персонажів, їх стан та почуття. Також часто присутня мова автора, адже він і сам був очевидцем усіх подій і був знайомим особисто з усіма героями, тому ніхто так як він, не зміг би описати всі події, які змальовані в тексті.

Презентував Ухман свою книгу напередодні виходу фільму «Шлях поколінь», у багатьох містах України.

Також презентація відбулась і в Тернополі 18 травня 2023 року до Дня Героїв у відділі міського абонементу Тернопільської ОУНБ в рамках національно-патріотичного літературного проєкту «Із болем в серці».

На презентації були присутні воїни: Олександр Сеньковський, Іван Михайлецький, Тарас Когут, Сергій Лучкін, історії яких були описані в книжці. Захисники розповіли про пережиті події, отримані травми, ділились воєнним досвідом, обґрунтували для чого потрібно вивчати українську історію та мову.

Рисунок 2.2 Презентація книги у Тернополі

«Наша історія набагато древніша, ніж історія ворогів, і якщо ми не вивчатимемо своє, нам нав'яжуть чуже», – переконаний майор Тарас Когут.

Захід закінчився переглядом трейлеру до кінострічки «Шлях поколінь».

2.2 Специфіка воєнно-історичного фільму «Шлях поколінь»

Фільм заснований на реальних подіях і зображує події 2014 року, коли розпочалась російська агресія. Головний герой Назар, живе спокійне життя разом із своєю дружиною, ходить на роботу, займається своєю кар'єрою. Старається не звертати увагу на новини з фронту і живе своє життя.

Рисунок 2.3 Заставка фільму Шлях поколінь

Назар і його дружина люблять подорожувати Україною, часто зупиняються в лісах, ночують у палатках на природі. Так одного разу герою приснився дуже чіткий сон, в якому Назару явився український воїн із минулого. Хлопця спочатку налякала така зустріч, проте потім він звик до нового друга.

Воїн зі сну розказав Назару, що той воює в цьому лісі, і в решті решт сам хлопець переміщується в ті роки коли наші предки боронили землю від загарбників.

Герой починає відчувати зв'язок з рідною землею. Відчуває на собі сутички з ворогом, затишне життя в тилу і він зрозумів ціну, яку українці віддавали споконвіків за свою свободу.

Можливо Назар й надалі, так би і був вдома з дружиною, ходив би на роботу, та сни з картинками минулого не давали йому спокою. Останньою краплею для хлопця стала випадкова зустріч з однокласником. Друг його дитинства воював і в одному з боїв втратив ногу. Тепер молодий хлопець був змушений пересуватись на милицях.

В цей час Назару стало ніяково. Йому було соромно, за те, що він сидить вдома і нічого не робить для перемоги над окупантом.

Зібравшись з думками, він прийняв рішення збиратись на Схід. Довго думав над тим, як повідомити про це дружині, бо переживав, як вона залишиться сама. А перед від'їздом Назар отримав звістку про те, що жінка чекає його не саме, вона вагітна і скоро у них з'явиться дитина.

В цей момент Назара переповнювало щастя. Він не хотів, щоб жінка переживала за нього, щоб це не зашкодило дитині. Та пояснив їй, що він зобов'язаний воювати заради щасливої і мирної долі, їхнього малюка.

Далі кінострічка показує підготовку Назара до бойових дій, не завжди це було легко, але ще на цьому етапі у хлопця з'явились справжні друзі, які готові були підставити своє плече.

У фільмі зображені сцени боїв та втрат.

Зйомки цієї стрічки велись на Донеччині у 2020 році, зовсім близько лінії зіткнення силовиків. Також у фільмі було використано справжню техніку та зброю. А в кадрі взаємодіяли не лише актори, а й справжні солдати і ветерани УПА.

Рисунок 2.4 кадри зі зйомок фільму

Ідея у автора з'явилась одразу після того, як він побував на Волині. Там він познайомився зі старенькою бабусею – Ганною Абрамчук. Вона була зв'язковою полковника УПА Кліма Савури. Бабуся розповіла свою історію журналісту, про те, як вона стояла до кінця на боці українців, про зраду односельчан і про знущання російської армії над нею. В ті час Ганна була ще зовсім юною, але вже твердо стояла на своєму і до кінця була вірною своїй Батьківщині.

Ця історія стала частинкою великого сценарію, але Михайло розумів, що український народ бореться з ворогами вже не одне покоління. І щоб яскравіше зобразити всю суть проблеми вирішив переплести минуле із сьогоденням. Так і з'явилась ідея майбутнього фільму, де зображено різні покоління в різних часових проміжках, але з однаковою метою і прагненням до свободи.

З самого початку фільм створювався як нагадування для українського народу, що війна на фронті триває. Військові продовжують гинути і ми маємо всіма можливостями їм допомагати. Проте ніхто не міг подумати, що у 2022 році буде повномасштабне вторгнення і ця стрічка набере ще більшого сенсу і почне сприйматись по іншому.

Фільм «Шлях поколінь» художній, але він заснований на реальних подіях, тому 80% стрічки це реальні історії людей, хоча у фільмі присутні елементи фантастики.

Над правками до фільму працювали досвідчені військові. Перечитуючи сценарій, вони змінили деякі деталі, щоб фільм був більш реалістичним і не мав ефекту «кіношності».

Також велику увагу було приділено саундтреку до фільму. Їх виконав рок гурт Kozak System. Слова і мелодію написав військовий Гліб Бабич. При записі пісні група ще не бачила сценарію фільму, але при виході тизеру зрозуміла, як гармонійно поєднані елементи у музиці і картинці.

Фільм презентували у багатьох країнах світу. Багатьох іноземців вразила стрічка і те, яка ситуація насправді відбувається в Україні. Михайло Ухман організовував благодійні покази, тому завдяки кінострічці було зібрано декілька мільйонів гривень, які режисер витратив на дрони й автомобілі для хлопців.

Стрічка – пряма підтримка української армії, адже частина коштів з продажу квитків, йшла на допомогу армії.

2.3 Рекомендації щодо покращення літератури на воєнну тематику в контексті видавничої справи

На сьогоднішній день друкується безліч літератури воєнної тематики, проте чи вся вона досконала і має вагоме значення для суспільства, то вже інше питання.

Інформація в таких книгах має досконало перевірятись редактором, адже не все в ній може бути правдивим. Люди вміють перебільшувати і найчастіше це відбувається тоді, коли у них в душі бушують емоції. Ми всі живемо у важкі часи, кожного дня наражаючись на небезпеку, в цей же час ворог атакує на інформаційному фронті, пропускаючи у світ дезінформацію і пропаганду.

Тому цілком можливим є випадки неправдивої інформації у книгах воєнної тематики. Навіть помилка у даті чи прізвищі, може мати великі наслідки і викликати непорозуміння в майбутніх читачів.

Також важливим аспектом є поширення літератури про російсько-українську війну за межами України. Для наших читачів така література вже стала звичною і зрозумілою. Кожного дня українці споживають контент про війну, це і новини, музика, пости в соцмережах і так далі. Проте іноземці, хоч і чули про нашу боротьбу, не знають і не розуміють всього масштабу даної ситуації.

Книговидавничому бізнесу потрібно перекладати книги на декілька найпопулярніших мов світу і налагодити співпрацю з книгарнями країн Європи та США. Так наші книги з'являтимуться на полицях магазинів в багатьох куточках світу і завдяки цьому більше людей дізнаються про ситуацію в Україні через прочитання книг.

Також потрібно популяризувати нових авторів, адже в час війни з'являються люди, які до цього могли нічого не писати. Та тепер вони хочуть описати події, які пережили, або присвятити твір знайомим чи родичам, які загинули у цій війні.

Через те, що ці автори не популярні, у них немає своїх шанувальників, вони так і можуть залишитись невідомими, а їхні книги можуть дійсно вартувати уваги.

Для того, щоб привернути увагу до нових книжок, варто робити різні літературні вечори, презентації книг та читання поезій. Так гості дійств зможуть обговорити книгу, дати їй оцінку, підкреслити в ній важливі і цікаві деталі. Це допоможе ближче познайомитись з автором і в майбутньому призведе до того, що читач купить наступну його книгу.

Ми живемо в еру новітніх технологій, тому важливо створювати книги, що будуть цікавими для людей, які навіть не люблять читати.

Зайвими в книжках про війну точно не будуть карти бойових дій. Штрихкод варто теж розмістити на сторінках і людина, яка візьме в руки книгу, зможе слідкувати за ситуацією на фронті, порівнюючи її і роблячи конкретні висновки.

Також можна залишати покликання на різні інтерв'ю з воїнами, головнокомандувачами, Президентом... Це гарно візуалізує твір і робить його цікавішим і простішим для сприйняття.

Проте неозброєним оком видно, як сьогодні розвивається все українське. Збільшується кількість українських пісень, фільмів, книжок. Все друкується

українською мовою. Воєнні твори назавжди увійдуть в історію і будуть передаватись з покоління в покоління. А в майбутньому, можливо, й діти в школах читатимуть нових авторів даної тематики.

Все українське – це тренд, який сам себе популяризує. Ми бачимо, що зараз виходять у світ і дитячі книжечки про війну. Тому український читач точно може знайти книгу, яка припаде йому до душі.

ВИСНОВКИ

Література воєнної тематики насамперед важлива тим, що вона буде існувати не одне століття як пам'ять для українського народу і всього світу загалом.

Наші воїни стали щитом для всієї Європи і кожного дня, ще від подій у 2014 році, захищають весь світ від агресора, віддаючи за це своє життя. І ми зі своєї сторони повинні пам'ятати завдяки кому живемо своє життя.

Тому твори, які зараз виходять кожного дня, містять на своїх сторінках багато крові. В них згадуються люди, яких вже давно немає в живих, міста, які стерті з лиця земля, будинки, від яких залишились лише руїни. Тому можливо колись, коли ми переможемо ворога і повернемо назад свої території, ці книги стануть маленьким, але таким важливим ключиком до відбудови нового життя.

Завдяки таким книгам наші діти будуть знати якою важкою ціною давалась нам воля. Хочеться вірити, що вони точно не будуть повторювати помилок минулих поколінь. Вони розумітимуть важливість української мови, будуть одним цілим, берегтимуть свою історію і творитимуть майбутнє, в якому не буде місця війні.

Також це поширення правди про російсько - Українську війну серед іноземців, адже книги перекладаються багатьма мовами світу і продаються на полицях магазинів за кордоном. Тому будь-хто бажаючий може придбати книгу і дізнатись більше про життя українців під час воєнного стану.

Потрібно популяризувати таку літературу, створювати літературні вечори і робити хорошу рекламу таким книгам. Вона важлива і для військових, і для всіх українців загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Армія inform URL: <https://armyinform.com.ua/2021/02/12/u-ternopoli-prezentuvaly-film-pro-kiborgiv-trohy-nyzhche-neba/> (дата звернення: 01.05.2024).
2. Воєнна наука. Військова справа. Тематична виставка Універсального підсобного фонду Відділу комплексного бібліотечного обслуговування. 2015. Квітень. С. 5.
3. Велика українська енциклопедія URL: <https://vue.gov.ua/%D0%95%D1%81%D0%B5%D1%97%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0> (дата звернення: 16.05.2024).
4. Вікіпедія URL: <http://surl.li/uenal> (дата звернення: 12.05.2024)
5. Вікіпедія URL: <http://surl.li/uenaq> (дата звернення: 17.04.2024).
6. Історія Кривого Рогу URL: <https://history.1kr.ua/publication/919> (дата звернення: 02.05.2024).
7. Лабораторія URL: <https://laboratoria.pro/tag/books-about-the-russian-ukrainian-war> (дата звернення: 01.05.2024).
8. Лабораторія URL: <https://laboratoria.pro/tag/essayist> (дата звернення: 13.05.2024).
9. Премія Читомо URL: <https://chytomo.com/voienno-literatura-teper-tse-i-ie-ukrsuchli/> (дата звернення: 10.04.2024).
10. Рисунок 2 – ілюстрація з сайту <https://www.ukrinform.ua/> (дата звернення: 17.04.2024).
11. Український тиждень URL: <https://tyzhden.ua/harmaty-i-muzy-iak-vijna-zminiuije-literaturni-zhanry/> (дата звернення: 26.04.2024).
12. УКРІНФОРМ URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3700994-aki-knigi-citaut-ukrainci-pid-cas-vijni.html> (дата звернення: 04.04.2024).

13. LB.ua URL: <http://surl.li/uenbb> (дата звернення: 22.04.2024).

14. THE Ukrainians URL: <https://theukrainians.org/poliubyly-reportazh/>
(дата звернення: 05.05.2024).

15. The vilage URL: <http://surl.li/uenbe> (дата звернення: 17.04.2024).

16. Zbruc URL: <https://zbruc.eu/node/102615> (дата звернення:
29.04.2024).

Стаття про Презентацію книги Михайла Ухмана «Люди Волі» у Тернополі.

...тримає завжди пам'ятати про їхню участь у нашій майбутній Перемозі. Учасники програми мають відчувати особливу турботу і підтримку, макси-

помагатиме їх розв'язувати», — пояснив Сергій Надал.

Міський голова також закликав підприємців ставати наставниками дітей. «Звертаюсь до

...кожній людині, це рішення буде узгоджуватися безпосередньо з родинами», — пояснив Сергій Надал.

Максим ОГОНОВСЬКИЙ, студент факультету філології і журналістики ТНУ.

...показники л...
...Для прик...
...тири 101...
...але користі...
...вони розпо...
...ших смерті

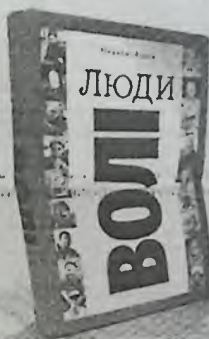
Презентація книжки

«Люди волі» Михайла Ухмана

До Дня Героїв у відділі міського абонементу Тернопільської ОУНБ відбулася презентація книжки Михайла Ухмана «Люди волі: шляхи на війну».

Михайло Ухман родом із Тернопільщини, режисер українських фільмів та військовий журналіст, на фронті ще з 2015 року.

На війну потрапив кореспондентом, працював там кілька місяців, пишучи історії про побут бійців. Та коли двоє знайомих хлопців, з якими за цей час встиг подружитися Михайло, загинули під Авдіївкою, зрозумів, що просто писати замало — потрібно воювати. В цей час у селищі Пісках познайомився з бійцями з 80-ї бригади, які були в Донець-

кому аеропорту. Почувши історію, Михайло проважив описувати події, що відбуваються на фронті.

«Більшість із вас нічого не знає про цих хлопців, але вони так нестерпимо круті, що про них можна знімати фільми» — каже Михайло. «Люди волі: шляхи на війну» — це книжка, в якій зібрано 66 історій звичайних людей, які на роздумуючи, пішли захищати свою землю. Автор розповідає, що керував його героями та що вони відчували, побачивши страждання війни.

На презентації були присутні воїни: Олександр Сеньковський, Іван Михайлецький, Тарас Когут, Сергій Лучкін, історії яких були описані в книжці. Захисники розповіли про пережиті події, стримані травми, ділилися війсьним досвідом, обгрунтовали, для чого потрібно вивчати українську історію та мову.

«Наша історія набагато драматичніша, ніж історія ворогів, і якщо ми не вивчатимемо своє, нам нав'язують чуже», — переконаний майор Тарас Когут.

Захід закінчився переглядом трейлера до кінострічки «Шлях покоті» про УПА та війну на Донбасі, над якою також працював Михайло Ухман. Фільм можна буде побачити вже у жовтні цього року.

Уляна Колодій, студентка Галицького фахового коледжу.

ПРИВАТНІ ОГОЛОШЕННЯ

ІНШЕ

Продаю

253. Інвалідні візки: хатній і для прогулянок. Тел. (068)671-02-56.

ВВАЖАТИ НЕДІЙСНИМИ

279. Атестація про посну загальної середньої освіти серії ТЕ N 756666, виданий Романовоселіпською ЗОШ на ім'я КАЧЕЧКА Володимир Оле-слюлич.

281. Залікову книжку, видану ПКУ

ПОШУКА ПРОПИСКА (реєстрація)

терміном на 1 (один) день. Гарна грошова винагорода.

Фото захисників і Михайла Ухмана з презентації книги

